

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/993
Toplantı Tarihi/Sayısı : 5.3.2024/43
Karar Numarası : 2024/288
Başvuran : N. S. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, açık görüş ziyareti sırasında reşit olmayan çocuğunun yanında gelme hakkı olan refakatçi kişi sayısının artırılması talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, 19/7/2022 tarihli başvuru dilekçesinde özetle;

a. Eşi ve kendisinin 33 aydır Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu olarak bulunduğunu,

b. Dört buçuk yaşında bir kızının olduğunu, ceza infaz kurumunun kötü şartları nedeniyle kızına aile bireylerinin bakmakta olduğunu, açık görüş hakkını eşi ve kızıyla beraber "aile birliği görüşü" olarak yaptığını, bu görüşlerde çocuğunun yanında bir refakatçinin daha bulunabildiğini, yaptıkları bu görüşle beraber aylık açık görüş haklarının bitmiş olduğunu, kızını eşini ve kendisini beraber görmek istediği için açık görüşlerini bu şekilde yaptıklarını, çocuğunun bu görüşlere sadece anneanesi ile gelmek istediği için başka akrabalarını göremediklerini,

c. Eşinin ailesinin Batman'da ikamet etmesi nedeniyle sadece açık görüşlere gelme imkanlarının olduğunu, diğer mahkumların açık görüş ziyaretine beş yetişkin girebiliyorken aile birliği görüşlerinin bir yetişkin ile sınırlandırıldığını,

ç. Ceza infaz kurumu idaresinden refakatçi sayısının artırılmasını talep ettiklerini ancak olumsuz yanıt aldıklarını iddia etmekte ve gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Muhatap Keskin T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 5/8/2022 tarihli yazılı görüşte özetle;

a. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün 31/10/2019 tarihli ve ... sayılı yazısı ile anne ve babası ceza infaz kurumunda bulunan ve reşit olmayan çocukların, 17/6/2005 tarihli ve 25848 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'in 9'uncu ve 13'üncü maddelerinde düzenlenen açık görüş hakkı kapsamında çocuğun yüksek yararı ilkesi gereği annesi ve babası ile aynı anda görüşme yapabileceği, yaptırılan ziyaretlerde çocuğun yanında refakatçi olarak 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

İnfazı Hakkında Kanun'un 83'üncü maddesinde sayılan kişilerden birinin bulunabileceği belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından cevap verilmediği anlaşılmıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir: "*Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.*"

6. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

8. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM)'e göre hükümlü ve tutuklular Sözleşme kapsamında kalan temel hak ve hürriyetlerin tamamına kural olarak sahiptir (AİHM, *Hirst/Birleşik Krallık*, B. No: 74025/01, 6/10/2005).

12. Cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, tutuldukları alanların devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması, devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının sonucu olarak bu kişilerin sosyal ilişkilerinin ve dış dünya ile iletişimlerinin sınırlandırılması kaçınılmaz olacaktır. AİHM'e göre, suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar sınırlanabilmektedir. (AİHM, *Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72, 6205/73, 7052/75, 70631/75, 7107/75, 7113/75, 7136/75, 25/3/1983)

13. 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Hükümlüyü ziyaret" başlıklı 83'üncü maddesi "(1)Hükümlü, belgelendirilmesi koşuluyla eşi, üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımları ile vasisi veya kayyımı tarafından haftada bir kez ve ayrıca kuruma kabullerinde, zorunlu hâller dışında bir daha değiştirilmemek üzere, ad ve adreslerini bildirdiği en fazla üç kişi tarafından, yarım saatten az ve bir buçuk saatten fazla olmamak üzere çalışma saatleri içinde ziyaret edilebilir. Çocuk hükümlüler için ziyaret süresi bir saatten az, üç saatten fazla olmamak üzere belirlenir...." hükmünü haizdir.

14. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'in "Ziyaret edebilecek kişiler" başlıklı 9'uncu maddesinde "Hükümlü ve tutuklular; eşi, anne, babası, büyükanne ve büyükbabası, çocuğu, torunu, kardeşi, gelini, damadı, kayınbiraderi, baldızı, yengesi, eniştesi, görümcesi, kayınvalidesi, kayınpederi, kayınvalidesinin annesi ve babası, kayınpederinin anne ve babası, eşinin başkasından olma çocuğu, büyükanne ve büyük babasının anne ve babaları, torun çocuğu, kardeş çocuğu, eşi, amcası, halası, dayısı, teyzesi ve bunların eşleri ile vasisi ve kayyımıyla görüşebilir. ... Aynı ceza infaz kurumu ya da birden fazla ceza infaz kurumunun bir arada bulunduğu yerleşkedeki farklı kurumlarda barındırılmakta olan hükümlü veya tutuklular, birinci fıkrada sayılan kişilerden olmaları şartıyla bu Yönetmelik hükümleri kapsamında Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emri ile birbirleriyle görüşebilir." hükmü ile "Açık görüş" başlıklı 13'üncü maddesinde "Açık görüş, hükümlü ve tutuklular ile ziyaretçilerinin maddi temasına imkan verecek şekilde, konuşulanların hazır bulunan görevli tarafından işitilebildiği ve izlenebildiği, ceza infaz kurumunun bu iş için tahsis edilmiş özel bölümünde yapılan ziyaret ve görüşmelerdir." hükmü yer almaktadır.

15. Somut başvuruda başvuran açık görüş ziyareti sırasında reşit olmayan çocuğunun yanında gelebilecek refakatçi sayısının artırılmasını talep etmektedir. Hükümlü ve Tutukluların Ziyaret Edilmeleri Hakkındaki Yönetmelik'te aynı ceza infaz kurumu ya da birden fazla ceza infaz kurumunun bir arada bulunduğu yerleşkedeki farklı kurumlarda barındırılmakta olan hükümlü veya tutukluların, birinci fıkrada sayılan kişilerden olmaları şartıyla Cumhuriyet Başsavcılığının yazılı emri ile birbirleriyle görüşebileceği düzenlenmiştir. Başvuranın aynı kampüs içinde bir ceza infaz kurumunda bulunan eşi ile açık görüş ziyareti yapma hususunda herhangi bir şikayeti bulunmamaktadır. Başvuran çocuğu ile açık görüş yaptığı sırada çocuğunun talebi doğrultusunda refakatçi olarak yalnızca annesinin geldiğini böylece kendisinin ve eşinin yalnızca annesi ile açık görüş yapabildiğini, kayınvalidesini yani eşinin annesini göremediklerini iddia etmektedir. Refakatçi sayısı ile ilgili herhangi bir yasal düzenleme olmayıp Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 31/10/2019 tarihli yazısıyla "Anne ve babası ceza infaz kurumunda bulunan ve reşit olmayan çocukların çocuğun yüksek yararı ilkesi gereği annesi ve babası ile aynı anda görüşme yapabileceği, yaptırılan ziyaretlerde çocuğun yanında refakatçi olarak 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 83'üncü maddesinde sayılan kişilerden birinin bulunabileceği değerlendirilmektedir" denmiştir.

16. Başvuranın iddiaları ile muhatap Kurumun cevabi yazısı bir bütün olarak değerlendirildiğinde açık görüş ziyareti hususunda mevzuata uygun bir şekilde hareket edildiği ve başvuranın annesi dışında diğer yakınlarını aylık açık görüş hakkı kapsamında diğer ziyaret günlerinde görebileceği göz önüne alındığında başvuranın refakatçi sayısının bir kişi ile sınırlandırıldığı iddiasının kötü muamele olarak değerlendirilmesinin mümkün olmadığı düşünülmektedir.

17. Bu kapsamda Kurum tarafından hak ihlaline varan bir uygulamanın bulunmadığı değerlendirilmiş olup kötü muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

5/3/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYZAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye